

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

TEM/2490/00.06.02/2017

LAUSUNTOPYYNTÖ KEMIKAALIKOHTTEIDEN SUOJAAMISTA LAINVASTAISelta TOIMINNALTA SELVITTÄNEEN TYÖRYHMÄN RAPORTISTA

Valvovien viranomaisten osaaminen lainvastaisen toiminnan tunnistamiseen ja estämiseen tulee varmistaa koulutuksella ja lisäresursseilla

Finanssiala ry (FA) pitää hyvänä, että työ- ja elinkeinoministeriö ottaa vakavasti muuttuvat turvallisuusuhat. Tietoteknisiä järjestelmiä on pystytty häiritsemään kyberhyökkäyksillä ja esimerkiksi droneja on lennetyt kriittisten kohteiden läheisyydessä.

Raportti luo hyvä pohjan jatkokäsittelylle. Raportissa esitetystä jatkotyöskentelystä olisi hyvä huomioida seuraavia FA:n merkittävänä pitämiä asioita:

- Kemikaalilaitosten tekninen suojaus
- Toiminnanharjoittajalla suuri vastuu
- Toimijoiden rajapintojen selkeyttäminen

Kemikaalilaitosten tekninen suojaus

Toiminnanharjoittajien tulee rakenteellisin ja muiden keinojen avulla estää asiattomien pääsy tuotantolaitosten ja kriittisten kohteiden luo.

Niin ikään tietoverkkojen kautta tai muulla tavoin tapahtuva vahingollinen pääsy järjestelmiin tulee estää. Alihankkijoiden, kuljetusliikkeiden, asentajien, oman henkilöstön ja muiden alueella toimivien aiheuttama riski on huomioitava uhkakuvissa.

Viranomaisten lisäksi vahingontorjuntaan on saatavissa apua turvallisuusalan toimijoilta ja vakuutusyhtiöiltä. Keinoina on ainakin aitaaminen, lukitus, kulunvalvonta ja rajoitettu kulkuoikeus, kameravalvonta ja tarvittaessa vartijat. Suojaustason tulee olla yhteydessä kemikaalin vaarallisuuteen ja määrään. Kemikaaleja tulee varastoida vain tarpeellinen määrä.

Onnettomuuden varalta rakennusten välillä tulee olla riittävät suojaetäisyydet ja kohteessa tulee olla oikein mitoitettu sammutusjärjestelmä.

Lainsäädännön yhteensopivuus vaarallisten aineiden kuljettamiseen liittyvään säädäntöön tulee varmistaa.

FA esittää Tukesin päivittävän kemikaaliturvallisuutta käsittelevät oppaansa käsittelemään myös lainvastaiseen toimintaan liittyvää varautumista. Näitä ovat ainakin seuraavat Tukes-oppaat.

TUKES-opas "Tuotantolaitoksen sijoittaminen" (2015)

TUKES-opas "Vaaralliset kemikaalit teollisuudessa" (2015)

TUKES-opas "Vaarallisten kemikaalien varastointi" (2015)

TUKES-opas "Kemikaalilaitosten yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisemiseksi" (2014)

TUKES-opas "ATEX. Räjähdyksivaarallisten tilojen turvallisuus" (2015)

TUKES-opas "Kemikaaliputkistojen turvallisuusvaatimukset" (2015)

TUKES-ohje 8/2015 "Sisäinen pelastussuunnitelma"

TUKES-ohje 9/2015 "Turvallisuusselvitys"

TUKES-ohje 10/2015 "Toimintaperiaateasiakirja"

TUKES-julkaisu 7/1999 "Luettelo yleisimmistä palavista nesteistä "

Toiminnanharjoittajalla suuri vastuu

Varautuminen riskeihin on toiminnanharjoittajan vastuulla. Perinteisesti riskeinä on pidetty erilaisia vahinkoja tai huolimattomuuksia, jotka aiheuttavat tuotannonkeskeytyksiä tai ympäristövahinkoja. Nyt riskikenttään näyttää tulevan sellaisia riskejä mihin toiminnanharjoittajien varautuminen ei välttämättä riitä. Tarvitaan tietoa ja malliratkaisuja, pelkkä vastuun kasvattaminen ei riitä.

Toiminnanharjoittajat ovat hyvinkin erilalla varautuneita uusiin riskeihin. Osa on varmasti jo nyt varautunut olennaisiin uusiin riskeihin, mutta osa ei ole ajatellutkaan uhkien koskevan heitä.

Turvallisuusasiat ovat käytönvalvojan vastuulla. Nyt tähän esitetään uutta kuvakulmaa. Lainvastaiseen toimintaan liittyvät riskit eivät ole perinteisen onnettomuuksiin varautumiseen kouluttautuneen henkilön ydinosaamisaluetta.

Tukesin tentin tulee sisältää myös näitä uusia uhkaelementtejä. Koulutusta tarjoavien järjestöjen tulee päivittää opetusmateriaalinsa, jotta ne vastaavat uutta uhkakuvaa. Jo tentin läpikäyneille on järjestetävä ajantasakoulutusta.

FA esittää, että Tukes kehittää koulutusta yhdessä nykyisten koulutustahojen kanssa.

Toimijoiden rajapintojen selkeyttäminen

Viranomaisten toimivaltuudet ja osaaminen tulee päivittää vastaamaan uutta tilannetta. Tukesin rooli on jo nyt lupien myöntäminen ja valvonta isoissa kohteissa. Tukesin osaaminen tulee päivittää onnettomuuksiin varautumisen lisäksi lainvastaisen toiminnan kohteeksi joutumiseen varautumiseen.

Pelastuslaitos tekee vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten valvontaa ja tarkastusta. Myös pelastuslaitosten osaaminen tulee päivittää, koska pienilläkin määrillä vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä voi aiheuttaa vahinkoa.

FA esittää, että viranomaiset selkeyttävät Tukesin, pelastuslaitosten ja eri ministeriöiden rajapintaa, jotta siihen ei jää katvealueita. Viranomaisten tulee varmistaa, että kaikki toimialan kohteet ovat rekisterissä, jota valvotaan. Viranomaisten oma osaaminen tulee varmistaa koulutuksella.

Muuta

Alan toimijoiden osuus raportissa on jäänyt pieneksi verrattuna viranomaisten osuuteen.

FA esittää, että jatkovalmisteluun tulisi ottaa mukaan myös alan toimijat, joita määräykset ja ohjeet koskevat. Tämä voisi selkeyttää ohjeistusta ja lisätä vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien toimijoiden ymmärrystä riskeistä ja sitoutumista turvallisuusasioihin.

Finanssiala ry

Lea Mäntyniemi